

Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Banyoles

Els dies 16 i 17 de juny, Banyoles i la comarca del Pla de l'Estany van ser la seu de les Jornades itinerants que la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) celebra periòdicament en alguna ciutat dels territoris de parla catalana. Les sessions acadèmiques es van celebrar al Centre d'Estudis Comarcals de Banyoles (CECB), entitat coorganitzadora de la trobada.

Amb aquestes Jornades anuals, la Secció Filològica es proposa donar a conèixer la seva feina, però, sobretot, vol establir contacte amb els estudiosos locals i amb els ensenyants i professionals de la llengua i la cultura de la zona. En la visita a Banyoles, aquests objectius es van aconseguir satisfactòriament, ja que hi van participar estudiosos i educadors relacionats —per origen o per professió— amb la comarca del Pla de l'Estany al costat de membres de l'IEC i de professors de la Universitat de Girona. A més, els membres de la Secció Filològica es van sentir satisfets per l'afluència de públic banyolí que els va acompanyar durant les dues sessions acadèmiques i en la lectura teatralitzada de les llegendes de l'estany que va tenir lloc al pati de la Pia Almoina (s. XIV), a càrrec dels actors banyolins Ingrid Calpe i Miquel Torrent.

Les Jornades de Banyoles han constituït una bona oportunitat per tractar temes locals d'interès general al costat de temes centrats en les conseqüències de la globalització. En el primer grup, es pot situar l'aportació de Joan Julià-Muné sobre les propietats fonètiques i morfològiques del parlar gironí, la de Joan Fort sobre les fonts històriques que ofereixen informació sobre els topònims de la comarca i la presentació d'Àngel Vergés sobre literatura i cultura popular relacionada amb la comarca de l'estany. L'*Atles literari de les terres gironines*, fruit de l'aportació d'especialistes gironins de diverses disciplines i que aviat es podrà consultar per Internet, va ser presentat per la seva directora, Mariàngela Vilallonga.

Pel que fa als temes no lligats específicament a les comarques gironines, Josep Gifreu i Josep M. Nadal van situar les seves reflexions en el nou espai globalitzat. Josep Gifreu es va centrar en les institucions i en les polítiques que envolten la diversitat cultural i en les conseqüències que se'n desprenen per a les cultures i les llengües «febles». Josep M. Nadal va parlar de la funció dels dialectes i de la llengua en la generació d'identitat compartida entre els membres d'una comunitat i, davant l'observació que fan alguns estudiosos que en el futur immediat els únics espais possibles seran el món global i el món estrictament local, acabà plantejant si es pot viure sense nacions i sense llengües. En el camp de la filologia, Marta Prat va analitzar els criteris lingüístics que permeten detectar la transmissió de catalanismes lèxics a les llengües romàniques.

El 20 % de la població de Banyoles és immigrant. Era evident, doncs, que si es volia conèixer l'estat real de la llengua a la comarca, calia donar la paraula als educadors. Els directores de les quatre escoles públiques de Banyoles, representats per Rafael Ponsatí i Pere Pujolràs, van exposar el Pla d'Escolarització Extensiva, pla d'acollida que permet distribuir equilibradament els alumnes autòctons i els no autòctons i aconseguir així que aquest darrer grup d'alumnes de primària assoleixi una òptima competència lingüística en pocs mesos. La política d'acollida de l'alumnat nouvingut a secundària va ser a càrrec dels tres professors responsables de l'aula d'acollida dels tres IES de Banyoles, Josep Gratacós, Maria Àngels Gri i Rosa M. Amorós. Es van poder conèixer les eines i els procediments que empren en aquestes aules per aconseguir que siguin obertes a tots els alumnes del centre, a tots els professors —no només als de llengua— i també als ciutadans, quan l'ocasió ho requereix. D'aquesta manera, l'aula d'acollida és una aula de tots i no només dels estrangers.

Els educadors de primària i de secundària van saber transmetre la il·lusió i l'actitud positiva que presideixen les seves reflexions i les seves actuacions educatives. A l'hora del col·loqui, es va fer ben patent l'interès que van despertar les seves exposicions. Ara bé, els mestres i professors banyolins van deixar ben clar que la catalanització de l'alumnat nouvingut no depèn només dels educadors, ja que els factors sociolingüístics són determinants, i que a l'hora d'aconseguir un bon rendiment acadèmic entren en joc molts condicionants.

Van concloure les Jornades el president de la Secció Filològica, Joan Martí, el representant del CECB, Antoni Bramon, i el membre de la Secció Filològica, Pere Verdaguer. Verdaguer, fill de Banyoles, va dedicar la seva intervenció als seus pares, que van haver de deixar la vila a causa de la Guerra Civil i es van establir al Rosselló.

La Secció Filològica va ser molt ben acollida per les institucions locals. A més, el president del CECB —centre que va assumir una part de les tasques d'organització i que va cedir la sala gòtica— va guiar els membres de la Secció pels carrers i les places i els va mostrar els principals edificis civils i religiosos de la vila. Així és com es van adonar de la importància de l'aigua dels recs que surten de l'estany per a la formació i per al desenvolupament de la vila. Per tot això, la Secció Filològica expressa el seu agraïment a l'Ajuntament de Banyoles, al Consell Comarcal del Pla de l'Estany i a la Diputació de Girona i, molt especialment, al CECB, al seu president Jeroni Moner i a la seva secretaria, Berta Noguer. Donen també les gràcies a tots els ponents i al públic assistent. Ells van fer que les Jornades de Banyoles fossin un èxit.

Gemma Rigau, filòloga, membre de l'IEC i coordinadora de les Jornades de la Secció Filològica a Banyoles